

ȘTIRI DESPRE CONTRIBUȚIA JUD. GALAȚI LA SUSȚINEREA RĂZBOIULUI PENTRU INDEPENDENȚĂ

de dr. PAUL PĂLTĂNEA.

Cucerirea independenței naționale, în 1877, a fost câștigată prin sacrificiile întregului popor român. Dobândirea independenței de stat — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — a fost „plătită cu sînge de ostașii și dorobanții români în redutele de la Smîrdan, Plevna și Grivița“¹.

Adeziunea maselor largi populare la sprijinirea războiului pentru independență se manifestă chiar din primele momente ale declanșării operațiunilor militare. Pe primul plan se situează acțiunile pentru înzestrarea armatei române².

La Galați s-a organizat în acest scop un comitet care a răspîndit în oraș și în județ liste de subscripție. Primele subscrieri colective încep din luna martie 1877 și ele continuă în lunile următoare într-un ritm destul de viu. La 12 iunie, comitetul a publicat și un apel, necunoscut pînă acum, în care, printre altele, se declară: „România și-a trimis fiii săi la hotare! Ei vor muri... spre a face ca România să trăiască liberă, mare și independentă! A noastră este datoria a mîngia suferința și a alina durerea răniților... De ne iubim țara, trebuie să știm a o ajuta; dacă dorim viața, trebuie să știm a muri... Sufletele părinților noștri de la Rahova, Călugăreni și Valea Albă ne privesc și ne îndeamnă! Noi nu ne luptăm ca să ucidem, ci ne batem ca să trăim! Turcii ne jefuiesc averile și ne batjocoresc morții... La lucru, dar, cetățeni ai Galaților, să dăm totul pentru România care luptă pentru viață“³.

Acțiunea de subscriere se extinde imediat și în județul Covurlui, în unele comune ca la Diocheți și Drăgușeni înființîndu-se chiar comitete speciale⁴.

La Tecuci, completarea listelor de subscripție este impulsionată de Comitetul doamnelor române, constituit la 8 mai 1877 sub preșidenția Elenei Plitos, care de asemenea a publicat un apel reprodus și în presa română din Transilvania⁵. Comitetul a organizat câteva loterii, cu bijuteriile oferite de Elena Plitos, Amalia Papadopol-Calimach, și a

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, VII, București, 1973, p. 954.

² Amănunte la V. Mihordea, *Echiparea armatei și finanțarea războiului pentru independență*, în *Studii și materiale de istorie modernă*, III, București, 1963, p. 111—161; Paul Păltănea, *Contribuția județului Galați la războiul pentru independență*. Bibliografie, Galați, 1977, p. 55.

³ „Presa“, X, nr. 113, 12 iunie 1877, p. 3. Reprodus în (Paul Păltănea), *Din lupta poporului român pentru cucerirea independenței de stat 1877—1878*, Galați, 1976, p. 115—116.

⁴ „Monitorul oficial“, nr. 124, 3/15 iunie 1877, p. 3594.

⁵ Biblioteca Academiei R.S.R. Arhiva, nr. 737, f. 153—153 v; Documente privind istoria României. Războiul pentru independență, (= DIRI) II, București 1952, p. 656—657; „Curierul“, Iași, V, nr. 37, 15 mai 1877, p. 6; „Familia“, nr. 13 nr. 21, 22 mai/3 iunie 1877, p. 248; R. Rosetti, *Ambulanța doamnelor din Iași în 1877—1878*, în „Analele Academiei Române“, Memoriile Secțiunii istorice, s. III, t. XXXII, 1948, p. 183; Elisabeta Ionită, *Aportul femeilor la sprijinirea războiului pentru cucerirea independenței de stat a României*, în „Revista de istorie“, 29, 1975, 4, p. 574.

deschis liste de subscripții, adunându-se pînă la 26 iunie suma de 2 038 de „lei noi“, din care urmau să se confecționeze cămăși pentru soldați. S-au mai completat în oraș și județ numeroase liste de subscripții, dintre donatori nelipsind elevii școlilor primare. Consiliul județului este autorizat să subscrie o sumă de bani în folosul armatei⁶. La Tecuci și la Galați au funcționat comitete „Crucea Roșie“ care au întreprins o susținută campanie de colectare a donațiilor.

Eforturi deosebite s-au depus și pentru ajutorarea familiilor soldaților mobilizați, unele dintre ele fiind într-o situație deosebit de grea, „neavînd nici casă de locuință și nici hrană de toate zilele“. S-au instituit comisii care să cerceteze cererile de ajutorare ale acestor familii, fixîndu-se și un ajutor lunar. S-au mai deschis și liste de subscripții pentru a se veni tot mai mult în sprijinul acestor familii nevoiașe.

După începerea ostilităților, cînd s-a observat că armatele inamice dispuneau de armament modern, s-a luat inițiativa cumpărării unui stoc de arme Peabody. Fiecărui județ i s-a cerut, prin Ministerul de Interne, să colecteze sumele necesare pentru cel puțin 2 000 de arme. Mihail Kogălniceanu publică în acest scop un apel, la 7/19 septembrie, în care-și mărturisea convingerea că „patriotismul român va birui sărăcia“⁸.

La Galați, comitetul pentru cumpărarea armelor a fost constituit la 11 septembrie. Aderiințele la apelul lui Kogălniceanu se fac cu un entuziasm deosebit, în decurs de o săptămîină, numai în oraș, s-a strîns suma de 24 000 de lei. Cu aceiași însuflețire se fac subscrierile și în comunele județului. Primele donații le fac țărani din Cudalbi, Mînjina — astăzi Costache Negri —, Piscu, Băleni, Braniștea, Diocheți⁹, liste de subscripții fiind deschise și în celelalte comune ale județului Covurlui.

Comitetul înființat la Tecuci a adunat, în decurs de o lună de zile, suma de 12 380 de lei, iar în județ s-a scris, pînă la 22 octombrie, 20 000 de lei¹⁰.

Ambulanțele militare și spitalele din apropierea frontului, ca cele de la Turnu Măgurele și Pitești, au luat ființă și au fost întreținute, pe toată durata războiului, tot prin dania românilor de pretutindeni. Comitetul doamnelor din Tecuci participă la această acțiune trimițînd, inițial, Comitetului Central din Iași suma de 3 440 de lei. Ulterior comitetul tecucean își ia obligația, pe care a onorat-o, de a colecta lunar suma de 400 de franci necesară întreținerii unui spital — cort cu 11 paturi în cadrul spitalului mobil de la Turnu Măgurele deschis de Comitetul Central de Iași¹¹.

La Galați se depun eforturi pentru construirea unui spital destinat îngrijirii răniților. Comitetul creat în acest scop a reușit să obțină de la Primăria orașului terenul necesar fondurilor pentru construcție fiind adunate prin subscripție publică. Printre donatori se numără și „Comitetul lucrătorilor“ din Galați, care a hotărît, la 26 septembrie, să contribuie cu o cotizație lunară la construirea spitalului¹². Informația, necunoscută pînă acum, subliniază patriotismul clasei muncitoare, care, așa cum se indică în Programul Partidului Comunist Român, a fost prezentă „în momentele hotărîtoare ale dezvoltării poporului român“¹³.

⁶ BARS, Arhiva, nr. 737, f. 3, 35—40, 67; DIRI, IX, p. 120, IV, p. 234, 489—490; „Monitorul oficial“, nr. 56, 10/22 martie, p. 1587; nr. 139, 21 iunie/2 iulie 1877, p. 3957.

⁷ Arh. St. Tecuci, Primărie, 1877, dos. 7; DIRI, IX, p. 229; Monitorul oastei, 1877, 12, 13 iunie, p. 404.

⁸ V. Mîhoreanu, Echiparea armatei..., p. 134; N. Adăniloale, Contribuția maselor populare la susținerea războiului de independență, în „Studii“, 20, 1967, 3, p. 440.

⁹ Arh. St. Galați, Primărie, 1877, dos. 30, f. 3; România liberă, I, nr. 103, 18 septembrie și nr. 188, 24 septembrie 1877; „Monitorul oficial“, nr. 233, 16/28 octombrie, p. 5961—5962 și nr. 237, 21 octombrie/2 noiembrie 1877, p. 6825—6826.

¹⁰ „România liberă“, I, nr. 125, 14 octombrie și nr. 132, 22 octombrie 1877.

¹¹ BARS, Arhiva, nr. 735, f. 71, 74, 85—85 v, 134; DIRI, V, p. 590—592, 692; VI, p. 19—21, 375, 586—587.

¹² Arh. St. Galați, Primărie, Fond. Dr. A. Serflot, vol. 2, f. 184.

¹³ Programul Partidului Comunist Român de zărire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, 1975, p. 38.

Comitetul gălățean s-a bucurat și de sprijinul poetului Vasile Alecsandri care, în cadrul turneului de conferințe din toamna anului 1877, poposește și la Galați, vorbind de vitejiile „curcanilor“ și despre bunul său prieten Costache Negri, decedat cu un an mai înainte¹⁴.

Spitalul, cu o capacitate de 60 de paturi, a fost terminat la 28 septembrie, deci la puțină vreme după sosirea, la Galați, a primilor răniți de la Plevna¹⁵. Tot pentru îngrijirea răniților s-au amenajat, cu sprijinul Primăriei, 40 de paturi în spitalul comunal. Epitropia spitalului Sf. Spiridon din Iași a oferit zece paturi în spitalul din Galați. O atitudine asemănătoare a manifestat și Comunitatea israelită, care a pus la dispoziție tot zece paturi, în spitalul propriu¹⁶. Transporturi masive de răniți sosesc la sfârșitul lunii octombrie și în noiembrie. Medicii gălățeni A. Serfioli, Al. Hepites, C. Stavridi, Popescu-Takeanu au depus eforturi mari pentru a alina durerile vitejilor soldați și ofițeri români.

La Tecuci, nefiind posibilități să se organizeze un spital special pentru răniți, s-a amenajat, cu fondurile Primăriei, a secției de 50 de paturi în cadrul spitalului comunal. Unele familii din oraș, ca Anastasiu și Copțchi, s-au oferit să îngrijească opt răniți în casele proprii¹⁷.

Primii răniți au sosit în Tecuci la 11 octombrie. Peste câteva zile, medicul Constantin Petrașcu a plecat la Turnu Măgurele pentru a aduce, în oraș, un nou convoi de răniți și bolnavi¹⁸. Pentru ajutorarea răniților au fost prezentate și concerte, reprezentații teatrale, la care și-a dat concursul și elevul N. Petrascu, viitorul istoric și critic literar. Artistul Constantin C. Robescu a dăruit rețeta unui spectacol¹⁹.

Regimentele din cele două garnizoane Galați și Tecuci, 11 dorobanți, batalionul 2 din 10 dorobanți, 5 călărași, făceau parte din Divizia a III-a și se aflau, la 25 aprilie 1877, pe linia Giurgiu, Daia—Trătești—Turbatu—Stănești pentru apărarea liniei Dunării²⁰. Divizia a III-a a trecut Dunărea la Corabia începând din seara zilei de 12/24 aprilie, primele trupe care s-au stabilit pe malul drept, pentru operațiuni de acoperire, fiind din regimentele 5 și 6 de cavalerie. Operațiunea s-a terminat la 16/28 august, cu excepția trenurilor regimentare, trupele îndreptându-se într-un marș, destul de anevoios, spre Plevna.

În operațiunile premergătoare cuceririi Plevnei trupele Regimentului 5 călărași și-au adus o contribuție importantă, acționând pe valea Vidului, pentru a intercepta mișcările trupelor turcești și comunicațiile Plevnei în direcțiile sud și nord-vest. La atacul asupra Plevnei din 30 august, Regimentul 10 dorobanți, ambele batalioane, au făcut parte din linia de atac, luptând cu o vitejie rară. Colonelul Măldărescu, comandantul regimentului, remarcă, în raportul din 31 august, bravura ostașilor, dar și marile pierderi suferite, jumătate din efectiv. Regimentul 11 dorobanți a acționat în zona Verbița și a participat la cucerirea Opanezului²¹.

¹⁴ „Vocea Covurluiului“, V, nr. 399, 8 noiembrie 1877; „România liberă“, I, nr. 141, 3 noiembrie 1877.

¹⁵ „Războiul“, nr. 67, 28 septembrie 1877; DIRI, VI, p. 22; „Vocea Covurluiului“, V, nr. 342, 10 septembrie 1877.

¹⁶ DIRI, VI, p. 103; „Vocea Covurluiului“, V, nr. 342, 10 septembrie 1877; „Monitorul oficial“, nr. 209, 17/29 septembrie 1877, p. 511.

¹⁷ „România liberă“, I, nr. 140, 2 noiembrie, nr. 146, 10 noiembrie 1877.

¹⁸ BARS, Arhiva, nr. 737, f. 147—147 v; Arh. St. Tecuci, Primărie, 1877, dos. 16, f. 6, 17, 19; „Monitorul oficial“, nr. 242, 28 octombrie/9 noiembrie 1877, p. 6134.

¹⁹ BARS, Arhiva, nr. 737, f. 44, 83, 95, 97; DIRI, VI, p. 295.

²⁰ Regimentele 10 dorobanți, cu un batalion în garnizoana Tecuci, și 11 dorobanți au fost reorganizate prin ordinul din 28 decembrie 1876 („Monitorul oastei“, 1877, I, 12 ianuarie, p. 11, 24, 25).

²¹ DIRI, V, p. 688—682; VII, p. 163—164; VIII, p. 13; Istoricul războiului din 1877—1878. Lucrare făcută de mai mulți ofițeri, București, 1887, p. 474—460, 561, 576; R. Rosetti, Partea luată de armata română în războiul din 1877—1878, București, 1926, p. 41, 55.

Marile victorii ale trupelor române de la Plevna, Grivița, Rahova au fost sărbătorite în cele două orașe ale județului, Galați și Tecuci, cu un entuziasm impresionant. În memoria eroilor căzuți în lupte s-a instituit, în ambele orașe, o zi de doliu²².

Același entuziasm s-a manifestat și la reîntoarcerea trupelor în garnizoane. Mulțimea locuitorilor din cele două orașe i-a primit cu o nespusă bucurie pe cei ce „puseseră în admirare lumea prin nepăsarea cu oare înfruntă moartea”²³.

Asemenea acțiuni de sprijinire a războiului pentru independență, de cinstire a bravilor eroi au fost prezente pe toată vatra strămoșească a poporului român. Luptînd într-o deplină unitate, „cu prudență, cu patriotism”, cum îndemna Mihail Kogălniceanu în istorica zi 9 Mai, am învins toate greutățile „precum am făcut de 20 de ani, cum am făcut întotdeauna de cînd eram două mici provincii și astfel am ajuns să fim ceea ce sîntem astăzi... națiune de sine stătătoare”²⁴.

INFORMATIONS SUR LA CONTRIBUTION DU DÉP. DE GALAȚI A LA GUERRE DE L'INDÉPENDANCE

R é s u m é

La conquête de l'indépendance nationale à 1877 a été gagnée grâce au sacrifice de tout le peuple roumain. Le concours des masses populaires au soutien de la guerre pour l'indépendance se manifeste dès le premier moment du déclenchement des opérations militaires. Les actions pour l'équipement de l'armée roumaine se situent sur le premier plan. A Galați on a organisé, dans ce but, un comité qui a diffusé les listes de souscriptions en ville et dans tout le département. Les premières souscriptions collectives datent du mois de mars 1877 et elles continuent pendant les mois suivants avec beaucoup de succès. A Tecuci la souscription a été stimulée par le Comité des Dames roumaines constitué le 8 mai 1877. On a aussi créé des comités en vue de l'organisation des souscriptions pour l'achat des armes Peabody.

A Galați on a fait des efforts pour la construction d'un hôpital destiné aux soins des blessés. A Tecuci, n'ayant pas des possibilités d'organiser un hôpital spécial pour les blessés, on a aménagé une section de 50 lits dans le cadre de l'hôpital communal.

Les régiments des deux garnisons, Galați et Tecuci, ont pris part aux grandes batailles victorieuses de Plevna, Rahova. Les victoires fêtées dans les deux villes du département avec un enthousiasme impressionnant. Le même enthousiasme s'est manifesté aussi à l'entrée des troupes dans la garnison.

²² „Vocea Covurului”, V, nr. 421, 30 noiembrie 1877 și VI, nr. 492, 15 februarie 1878 ; „Monitorul oficial”, nr. 207, 14/26 septembrie 1877, p. 5441.

²³ „Vocea Covurului”, V, nr. 1018, 31 august 1879. Primăria orașului Tecuci a emis o publicație (Arh. St. Tecuci, Primărie, 1877, dos. 7, f. 177), iar Prefectura județului a bătut o medalie în onoarea lui M. Kogălniceanu și I. C. Brătianu („Dorobanțul”, I, nr. 9, 24 noiembrie 1877).

²⁴ „Monitorul oficial”, nr. 116, 27 mai/8 iunie 1877, p. 3452.